

MAGYAR SZELLEM VILÁGFORGALMA

ARTI E LETTERE UNGHERESI

Károly Berczeli: Pieta, Signore! (*Mistero drammatico in sette quadri. Traduzione di M. T. Papalardo e László Tóth. Roma, 1939.*)

Örömmel vettem kézbe e szép és művészi könyvet, amely egy nemes, fontosságában eléggé fel nem mérhető és nagyjövőjű vállalkozás, az *Arti E Lettere Ungheresi* irodalmi részének első darabja s a magyar szellem újabb hódítását eredményezi majd a baráti fasiszta Olaszország földjén. A munka *Berczeli* Károly, ismert fiatal költő és drámaíró «Uram, irgalmazz!» című misztériumdrámájának olasz fordítása. Berczeli ezt a darabot a Szent István jubileumi év alkalmából írta. A cselekmény az Apokalipszist, a világ végét váró chiliasmus vallásos és misztikus légkörében, a kereszténység ezredik esztendejét író Rómában játszódik le s szereplője III. Ottó német császár és II. Szilveszter pápa, aki a koronát adta Szent István királynak. Ez a motívum is be van ide szöve hatásosan. A darabot annakidején méltatta már a *Napkelet* s így annak ismeretetésére nem térek reá.

Az *Arti E Lettere Ungheresi*,

amely M. T. *Papalardo*, a jeles olasz műfordító és dr. *Tóth* László, a római magyar akadémia titkárának, a római és a nápolyi egyetem magyar lektorának vezetésével működik, tudvalevően ama céllal alakult meg, hogy az olasz nagyközön-séggel megismertesse a fiatalabb magyar költők és művészek reprezentáns alkotásait, főként természetesen azokat, akiknek a művei Itáliával s a latin-olasz szellemiséggel kapcsolatosak. Így e dráma nemcsak értékénél, hanem alkalmas tárgyánál is megfelelő volt arra, hogy mint az irodalmi sorozat első darabja szerepeljen. A fordítást szintén *Papalardo* és dr. *Tóth* László, akinek az olaszok számára írt elsőrangú magyar nyelvtanát a mult számban ismertettük, végezte tökéletes művészi összhangban az eredetivel. A könyvet *Gáborjáni Szabó* Kálmán — akinek művészi sorozatban látott ugyancsak napvilágot a könyve — remek fametszetei díszítik, stílusosan alkalmazkodva a szöveghez. Róma irodalmi és művészeti köreiben ez a most megindult kiadássorozat nagy érdeklődést keltett. Az egyes kiadások belső címloldalán levő embléma: Mátyás király hollója a gyűrűvel és körben Dante ismeretes Ma-

gyarországra vonatkozó mondanása: «O beata Ungheria se non si lascia piu malmenare» (Ó boldog Magyarország, csak ne hagyja magát rosszul vezetni), mindenképpen dicséretes célzattal szimbolizál akkor, amikor a nagy Corvinus alatti állandó és meleg magyar-olasz kulturális kapcsolatokra utal és a *rinascimento* magyar humanizmusának dicséretes korszakát idézi fel emlékezetünkben. A kezdet biztató és várjuk a folytatást: az új magyar humanisták: költők és művészek megismerését az olasz közönséggel. Tudva, hogy milyen hivatott kezekben van ez a munka, a sikerben nem is kételkedünk!

Mihály László.

Mikor lesz tartós béke a Dunavölgyben. Ezen a címen igen érdekes könyve jelent meg Erik Karlssonnak. A szerző állást foglal benne a trianoni béke igazságtalanságainak orvoslása mellett. Hangsúlyozza azonban, hogy a magyaroknak le kell mondaniuk a szertelen álmokról. Csehország példája mutatja, hogy nincs nagyobb szerencsétlenség, mintha minden vágyunk túlon túl beteljesül. A csehek hangoztatták a szabad rendelkezést, de maguk soha nem tartották tiszteletben. Pedig, mint a szlovákok és a rutének esete mutatja, ezek közelebb állnak a magyarokhoz, bár más nyelvet beszélnek, mint a csehekhez.

Külön és behatóan tárgyalja Románia-kérdést is. Kérdés, vajjon mi itt a megoldás helyes módja? Visszaadja-e Románia is a nagyobb részét magyarlakta területeket. Esetleg Erdély kapjon teljes autonómiát, vagy független legyen, mint volt századokon át. Szó lehet arról is, hogy megosszák Erdélyt magyarok és románok közt és a magyar területeket korridorral kössék össze. Erik Karlsson sok jószándékú szempontot vet föl, de figyelmeztetése, amely szertelen álmoktól óv, fölösleges, a magyarok csak azt kívánják, ami őket jog szerint megilleti.

A rutén Kárpátalja és a csehszlovák állam. A revíziónak nemcsak Magyarországon, hanem külföldön is élénk irodalma támadt. Karlsson könyvének kívül ebbe a csoportba tartozik Antoine Scrimeli érdekes kis füzeté is, amely a kárpátaljai ruténség helyzetét világítja meg a Csehszlovák államban. A könyv részletes adatok megokolása alapján arra a megállapításra jut, hogy a rutének olyan mértékben el vannak nyomva, helyzetük olyan bántó és igazságtalan, hogy nem is titkolják ellenséges érzületüket az egész cseh nemzettel szemben. Minden bajuk okának a csehekkel való szerencsétlen egyesítésüket tartják. Olyan sok századon át éltek együtt a magyarokkal, hogy lelkükben kifejlődött a magyar hazafiság

érzése. Hogy mennyire igaza van a szerzőnek, mi sem bizonyítja jobban, mint az események száguldó irama. Mire a könyvet olvassuk, már meg is szűnt a cseh állam és a kárpát-aljai ruthénség visszatért, ahová ezer éven át tartozott, Szent István birodalmába.

Magyarország és az európai civilizáció. Nagy szolgálatot fog tenni a magyarságnak külföldön a kiváló tudós, Kornis Gyulának könyve, amely angolul jelent meg, Hungary and European civilisation címen. A könyv cáfolhatatlanul bebizonyítja, mennyire beletartozott Magyarország Szent István óta a nyugati népek kultúrközösségébe, milyen nagy kultúralkotásai voltak és milyen áldozatokat hozott az európai civilizáció védelmében.

Az Aranybulla hatása a lengyel jogra. Ezen a címen Divéky Adorjának, a varsói egyetem magyar lektorának igen érdekes munkája jelent meg lengyel nyelven. A kötetet Krakkóban a Jagello-egyetem adta ki.

Magyar-holland nyelvtan. Hockstra Elly holland tanárnő, a magyar nyelv kinevezett ta-

nára az utrechti egyetemen nemrég tartotta meg székfoglaló előadását a magyar nyelv némely sajtóságairól. Érdekes előadását magyar nyelven tartotta. A tanárnő különben magyar-holland nyelvtant is írt, amely az eddig megjelent hasonló munkákat messze fölülmúlja.

Ünneplő magyar díszruhák. Zsindelyné Tüdös Klára erős propagandát kezdett a magyar viseletek érdekében. Különböző vidékek népművészeti elemének felhasználásával igen ízléses úri, magyaros díszruhákat készített, amelyeket már ünnepélyes alkalmakkor, estélyeken, felvonulások alkalmával viseltek is. Most az ő szövege és tervei alapján Szabó Gabriella hatvan színes műlapot rajzolt s a sorozatot színes lilografiákban az Officina igen ízléses köntösben adta ki. A remek album hivatása az is, hogy a külföldieknek is bemutassa a magyar díszruha festői szépségét és ízléses előkelőségét. Éppen azért a képeket a magyarfelírásokon kívül angol, francia, német és olasz szöveg is kíséri. Képes mellékletünkben közlünk néhányat a remek díszruhatervek közül.